

Tjänsteställe
Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen

Datum
2015-02-23
Dnr: KS0216/14

Tillväxtstrateg
Karin Perérs
Tel: 023-822 04
e-post: karin.perers@falun.se

Tillväxtprogrammet 2020

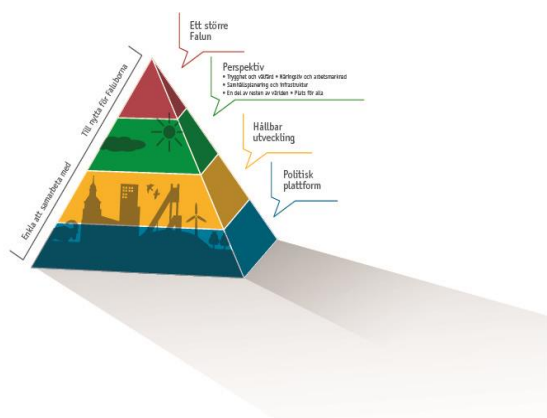
- för en hållbar utveckling

Inledning

Faluns vision ”Ett större Falun” innebär att vi tar hänsyn till de ekonomiska, ekologiska och sociala dimensionerna av hållbar utveckling när vi fattar beslut. Då skapas möjligheter för kommande generationer att leva ett gott liv.

För att nå upp till visionen och dess övergripande mål ”hållbar utveckling”¹ finns tre strategiska styrdokument: ett tillväxtprogram för den ekonomiska dimensionen, ett miljöprogram för den ekologiska dimensionen och ett folkhälsoprogram för den sociala dimensionen.

Figur 1 Modell över Falu kommuns vision ”Ett större Falun”

Figur 2 Modell över begreppet hållbar utveckling

Faluns tillväxtprogram baseras på att en värdeskapande och ekonomisk tillväxt är nödvändig för att uppnå visionen ”Ett större Falun”. En ökande befolkning leder till att fler bor och jobbar här. Det leder också till ett ökande behov av bostäder, service, varor och tjänster.

¹ Hållbar utveckling definieras av Brundtland kommissionen 1987: "en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov". De tre dimensionerna av hållbar utveckling - den ekonomiska, sociala och ekologiska - ska samstämmigt och ömsesidigt stödja varandra. Vid FN:s toppmöte om hållbar utveckling i Johannesburg 2002 erkändes begreppet hållbar utveckling som en överordnad princip för FN:s arbete.

Tillväxt uppnås bäst när alla samhällsaktörer - offentliga som privata - känner framtidsanda, glädje, harmoni samt jobbar tillsammans i samverkan och gemensam synergi. Falun ska agera för att vara en attraktiv plats för jobbskapande och företagande. Falun ska fortsätta stimulera ekonomisk tillväxt genom att underlätta utvecklingen av befintliga verksamheter, medverka och aktivt arbeta för att fler nya företag etableras i kommunen samt bidra till att befintliga företag, stat och landsting fortsätter att utveckla sina verksamheter i Falun.

Den ekonomiska utvecklingen ska ske på ett sätt som är bra för såväl människan som miljön.

Prioriterade områden

Syftet med tillväxtprogrammet är att stimulera värdeskapande tillväxt genom att:

- skapa bra förutsättningar för privat näringsliv och offentlig sektor
- främja samarbetet mellan lokala aktörer och med aktörer på regional, nationell och internationell nivå
- stärka Falun som en attraktiv livsmiljö

För att uppnå detta syfte har vi tillsammans med våra samarbetspartners identifierat följande delområden som de allra viktigaste:

- **företagsservice**
- **kompetensförsörjning**
- **livsmiljö och byggande**
- **kommunikation och infrastruktur**

Dessa fyra delar hänger ihop för att skapa ett bra företagsklimat i Falun. I arbetet med detta tillämpas de förhållningssättet som finns inom Falu kommuns vision; enkla att samarbeta med och till nytta för faluborna.

1 Företagsservice

Strävansmål

”Kommunen ska ha ett bemötande i toppklass som överträffar kundens förväntningar”

Det bemötande som företagen och den enskilde medborgaren får i kontakter med Falu kommun är avgörande för företagets vilja och möjlighet att bedriva verksamhet, att etablera sig och expandera här. Företagen behöver känna trygghet, tydlighet och rättssäkerhet i kontakterna med kommunen och det berör alla förvaltningar.

Strategier

Serviceanda

En bra företagsservice bygger på en god serviceanda inom kommunen och att det är lätt för företagen att komma i kontakt med rätt handläggare. Vi behöver möta kunden på ett bra sätt i samtal avseende ansökningar, tillståndsgivning, myndighetsutövning eller när de vänder sig till oss i en privat fråga rörande kommunens basservice.

Konceptet Företagslots är här en framgångsfaktor att vårda och vidareutveckla.

Nätverksbyggande

I de samtal som förts inom ramen för revideringen av tillväxtprogrammet med externa parter framhålls just samverkan som den allra viktigaste och tydligaste signalen till kommunen. För att tillväxtarbetet och det kommunala uppdraget skall bli framgångsrikt måste kommunen bli riktigt bra på samverkan med olika parter.

Att skapa mötesplatser mellan företag och mellan olika grupperingar är en annan framgångsfaktor. I dessa möten uppstår crossover effekter som vidareutvecklar företagsamheten och breddar kunskap.

Klusterbyggen pågår inom några näringar (trä, stål, överföring av högspänd likström, besöksnäring, kreativa näringar samt jordbruks- och skogsnäringen) i Dalarna. I klustren sker ett fördjupat samarbete och kunskapsbyggande mellan företag och akademi inom en speciell bransch. Inom dessa kluster pågår innovationsdrivande processer vilka har en stor vikt för framtidens produkter, tillverkning och arbetsmarknad.

Upphandling

Falun kommun är en stor aktör av upphandling av varor och tjänster. Här finns en stor potential för upphandlande förvaltningar att tillsammans med upphandlingscenter göra upphandlingar som möjliggör för lokala och sociala företag att svara. Den lokala ekonomin skulle gynnas av fler avrop av upphandlade varor och tjänster. En metod kan vara att ge utbildningar i upphandling och att skriva bra förfrågningsunderlag.

Etableringar

Falun ska agera för att vara en attraktiv plats för jobbskapande och företagande. Falun ska fortsätta öka antalet jobb genom att underlätta utvecklingen av befintliga verksamheter, medverka och aktivt arbeta för att fler nya företag etableras i kommunen samt bidra till att befintliga företag, stat och landsting fortsätter att utveckla sina verksamheter i Falun.

Vi ska på ett tydligt sätt berätta om våra styrkor och bilden av Falun.

Koncerttänk

Ett djupare samarbete mellan kommunen och dess bolag är i relevanta frågor att eftersträva. Den fördjupade kompetensen och gemensamma resurser för genomförande av planerade åtgärder är en framgångsfaktor.

Nyckeltal

Målet mäter vi genom NKI index i SKL:s undersökning om företagsklimat Insikt. Strävansmålet är 60 poäng. Här kan vi mäta poängen på upplevd servicegrad vid alla konkreta företagsärenden rörande bygglov, markupplåtelse, miljö- och hälsoskydd, brandskydd och serveringstillstånd.

Svenskt Näringslivs årliga mätning av företagsklimat är en stark indikator hur företagsvänlig kommunen är jämfört med andra kommuner. Vårt mål är att komma på 50:e plats av 290 i denna ranking.

2 Kompetensförsörjning

Strävansmål

”Falun har Sveriges bästa arbetsmarknadsstatistik”

Företagens kompetensförsörjning är grunden för deras utveckling. Ungdomar med bra baskunskaper från grund- och gymnasieskola med en variation och bredd av utbildningar lägger grunden till eftergymnasiala studier. Vidare gäller det att hitta rätt matchning mellan arbetstagarens kompetens och arbetsuppgifterna.

Medarbetare som ges möjlighet till fortbildning ger ny kunskap, implementerar nya arbetsätt, idéer och synvinklar som för företaget framåt för att nå nya kunder och nya marknader.

Strategier

Samverkan skola - näringsliv

Ett bra och utökat samarbete mellan skola och näringsliv är önskvärt ur flera olika perspektiv. Främst avseende att den unga arbetskraften ska öka sin kunskap om vad arbetsmarknaden är och få kännedom om alla de olika yrken som finns. Företagens situation och behov behöver lyftas in på ett nytt sätt och göras tillgängligt för lärarkåren.

Långsiktiga satsningar på entreprenörskap och arbetsmarknadskunskap för unga visar vägen till utbildningar som leder till egen försörjning via anställning eller egenföretagande.

Utbildning

Ungdomar med bra baskunskaper från grund- och gymnasieskola med en variation och bredd av utbildningar lägger grunden till eftergymnasiala studier. Den arbetskraft som efterfrågas behöver i allt högre grad vara eftergymnasialt utbildad.

Lärlingsutbildningar tillsammans med företag har stor potential att ge företag den specifikt utbildade arbetskraft som de behöver..

Matchning

Företagens behov är att hitta rätt person med rätt kompetens. Utmaningen är att hitta matchningen mellan befintlig arbetskraft och aktuellt jobbutbud.

Generationsväxlingen i Dalarna har börjat och effekter börjar synas i arbetsmarknadsstatistiken. Problematiken kring stora pensionsavgångar och tillgång till arbetskraft med rätt kompetens som ska ersätta dessa kommer att ställa krav på oss att matcha kompetensutveckling, sociala hänsyn och företagets kompetensbehov på bästa sätt. Nya arbetsmodeller och metoder behöver skapas för att behålla företagets kraft.

Inkludering

Nya affärsmöjligheter finns genom trendspaning och kännedom om olika språk och kulturer. Den invandrade delen av befolkningen besitter ny kompetens och har kontakter vilket kan leda till tillväxt på nya marknader. Marknaden för produkter kopplat till olika världsreligioner ökar. Behoven av språktjänster i olika samhällssammanhang leder till en ny arbetsmarknad.

Under de senaste åren har det pågått en tydlig ökning av antalet arbetsintegrerade sociala företag och de kommer att fortsätta öka i antal och betydelse då de ger fler personer som annars står långt från arbetsmarknaden möjlighet till arbete och egen försörjning. Dessa företag driver förutom företagande en samhällsnyttig verksamhet genom att anställda växer med arbetsuppgifterna.

Unga som varken studerar eller arbetar är en grupp som behöver fångas upp och genom studier och praktik ges möjlighet att återinträda på arbetsmarknaden.

Nyckeltal

Andel etablerade på arbetsmarknaden eller studerar 2 år efter avslutad gymnasieutbildning.

Utrikes födda

Försvärvsarbetande innevånare 20-64 år, andel %

3 Livsmiljö och byggande

Strävansmål

”Falun har en levande stadskärna och attraktiva boendemiljöer”

Företagen kan inte anställa personal om de inte kan hitta ett boende. Idag är det en trång sektor med få lediga alternativ. Ett ökat bostadsbyggande skulle positivt bidra till företagets utveckling i Falun. Det förutsätter vidare goda möjligheter att cykla eller resa mellan arbetsplatsen och hemmet.

Vi prioriterar en livskraftig stadskärna och människorna som vistas i den. Hur staden fungerar, vilket innehåll och karaktär den förmedlar, blir allt viktigare i konkurrensen mellan städer. I och med att den största tillväxten idag sker i service- och tjänstesektorn måste vi också fokusera på att skapa attraktivitet i mötesplatsen staden. Därför är det viktigt med ett rikligt utbud som ger oss kulturella och kommersiella upplevelser. En tolerant och öppen stad som lever större delen av dygnet attraherar den kreativa individen. Staden är med andra ord viktig för tillväxt eftersom mycket av den genereras i staden. Falun värnar om att vara och utveckla en levande stadskärna.

Människor som bor i staden har behov av natur och rekreation och det finns stora resurser i Faluns närområde och omkringliggande kommuner. Likväl som människor boende utanför Falu tätort behöver tillgång till det utbud som finns i staden.

Kultur som inslag för människan att uppleva och som bas för företagande är tydligt och där behöver vi stödja och utveckla initiativ som tas av olika aktörer så att stadskärnan utvecklas till ett öppet och kreativt område där kultur och konstnärligt skapande tas tillvara och bidrar till ökad handel och investeringar.

En tredjedel av kommuninnevånarna bor utanför Falu tätort. Den tätortsnära landsbygden inom två mil från centrum utvecklas och har en efterfråga på hus och tomter. Dessa områden är viktiga för attraktiva kompletterande boendemiljöer. Längre bort blir karaktären en annan. Där är näringslivet mer präglat av småföretagande samt jord- och skogsbruk. Allt fler långpendlar till stadens arbetsutbud.

Strategier

Byggande av attraktiva bostäder

Erbjuda platser, tomter och mark som matchar behoven för bostadsbyggande och för företag. En tydlig trend är att de centrala lägena ökar i attraktivitet. Vid nybyggnation är vår strävan att uppmuntra hållbara material- och energilösningar.

De boendemöjligheter som efterfrågas är både hyreslägenheter, bostadsrätter och villor, främst i attraktiva centrala lägen. Tillväxtfaktorn är att "lyssna in" marknaden och "fixa fram" det som efterfrågas inom lagens ramar. Det gäller både för bostäder och för företagetableringar.

Upplevelser

Fortsätta utveckla en attraktiv stadskärna med många restauranger, caféer och kulturaktiviteter. En stadskärna där det alltid händer någonting och där det finns ett rikt utbud för alla åldrar och alla människor.

Värdesätta och fortsätta utveckla området närmast stadskärnan såsom Falu Gruva, Runn och Lugnet vilka samtliga är starka publikdragare till Falun.

Landsbygden bidrar till ett attraktivt Falun med rikt föreningsliv, levande byar, företagande, en aktiv fritid, vacker natur och stora naturtillgångar. Stora resurser att vidareutveckla för helheten attraktiva Falun.

Nyckeltal

Byggande – antal lägenheter och småhus

Florida Index

4 Kommunikation och infrastruktur

Strävansmål

"Falun har en kommunikation i toppklass"

Vi vill att människor och företagare ska bo i Falun. De bästa ambassadörerna för det är medborgarna och företagen själva. Genom en tydlig och bra kommunikation från kommunen till och med medborgarna sprids positiva budskap om Falun vilket bidrar till att fler väljer att bo här. Marknadsföring av Falun är en naturlig och nödvändig del för utveckling av kommunen som en attraktiv plats för etablerare, inflyttare och besökare. Falun är en växande och välkänd kommun, nationellt och internationellt. Staden är ett av Dalarnas starkaste varumärken och samlingsplatser med många tillgångar.

Strategier

Bilden av Falun

Faluns attraktionskraft som samhälle, stad och arbetsgivare bygger på ett starkt varumärke. Genom ett starkt varumärke stärker vi också företagen och deras verksamhet. Företagen behöver tydlighet från kommunen. Först då kan de på ett positivt sätt berätta om Falun till nytta för deras verksamhet och rekrytering.

Bredband och fiber

För Faluns kontakter med omvärlden i ett nationellt och internationellt perspektiv är IT-infrastrukturen en relativt ny infrastruktur som spelar lika stor roll som traditionell infrastruktur. Här behövs kontinuerliga uppdateringar, framförallt i Faluns landsbygd och omland.

Infrastuktur och bättre tågförbindelser

Den största samlade infrastrukturutmaningen som vi har gemensam med hela regionen är behovet av att förbättra förutsättningarna för tågtrafik till Arlanda och Stockholm. Dalarna är en stor råvaruexportör och behöver ett järnvägsnät och vägnät som möjliggör att transportera dessa stora volymer.

Den lokala arbetsmarknaden kan vidgas ytterligare och resorna göras mer miljövänliga genom att möjliggöra förbättrade kommunikationer i närområde. Här spelar kollektivtrafiken en viktig roll. Ytterligare regionförstoring kan ske genom utvecklade regionalståg som gör att man kan nå längre inom begränsad tid. Även en bra regional busstrafik kan ge samma möjligheter.

Goda bussförbindelser mellan Falun och olika kommundelar är också angeläget för att ge alla innevånare tillgång till utbudet av jobb, service och nöjen i staden och våra grannkommuner.

Vi behöver ett vägnät som möjliggör att resande till och från Falun från Stockholm, Gävle, Borlänge, fjällen samt E16 till Oslo. För att möjliggöra boende i hela Falu kommun behöver det lokala vägnätet vara av bra standard.

Nyckeltal

Antal tågavgångar till och från Stockholm.

Dalatrafik kundundersökning

Andel av befolkningen som har tillgång till bredband.

Genomförande av programmet

Ansvar och organisation

Ansvarig för tillväxtprogrammet är kommunstyrelsens ledningsutskott. Ett viktigt samverkansforum mellan näringsliv och kommunen är tillväxtrådet. Rådet har en strategisk vägledande funktion och följer och analyserar frågor som sedan lyfts till kommunstyrelsens ledningsutskott. Ledamöter i tillväxtrådet är näringslivsrepresentanter från brancher kopplade till programmets fokusområden samt politiker och ledande tjänstemän från kommunen. För var mandatperiod utses ledamöterna av kommunstyrelsen.

Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen har det övergripande processledningsansvaret för tillväxtprogrammets genomförande. Förvaltningen är organiserad i sju avdelningar.

Tillväxtuppdraget och kommunens tillväxtstrategi är organiserad under en av de sju avdelningarna - Hållbarhet och planering. I uppdraget ingår att samordna, stödja och följa upp kommunens tillväxtarbete.

Genomförande i ordinarie verksamhet

Genomförande och uppföljning av tillväxtprogrammet ska integreras i kommunens befintliga modell för verksamhetsstyrning och på så sätt bli en del i den ordinarie budgetprocessen.

I budgetprocessen ska alla förvaltningar beskriva hur man bidrar till en hållbar utveckling.

Där ska framgå vilka verksamhetsmål och åtgärder inom tillväxt som planeras inom förvaltningen. Samarbete mellan olika förvaltningar och med andra aktörer är en viktig framgångsfaktor.

Som stöd för verksamhetsplaneringen inom respektive förvaltning finns tillväxtstrategen. Förvaltningarnas förslag beslutas sedan av respektive nämnd eller styrelse. Förvaltningschefen och förvaltningarna ansvarar för processen och arbetet med att nå verksamhetsmålen.

Uppföljning och utvärdering

Varje förvaltning, nämnd och styrelse följer årligen upp sina egna verksamhetsmål och åtgärder inom ramen för ordinarie verksamhets- och budgetuppföljning.

För att följa om utvecklingen går åt rätt håll finns tillväxtstrategen behjälplig med årliga sammanställningar och analyser av kommunövergripande måluppfyllnad i samband med årsredovisningen.

Vad är tillväxt och tillväxtarbete

För att skapa tillväxt och framtidstro krävs mötesplatser och nätverk. Vi ska ha positiva attityder och det ska finnas en servicekänsla hos kommunens medarbetare och politiker samt en tydlighet med vad Falun har att erbjuda. De åtgärder som kommunens förvaltningar gör ska utgå från de behov som finns i företagen och hos företagarna inkluderande även tillväxt, utveckling och nytillskott av andra verksamheter som organisationer, myndigheter och annan offentlig och privat verksamhet. Medarbetare i Falu kommun kan bidra till en positiv tillväxt genom att förstå deras behov, lämna snabba besked och vara kreativa och flexibla i kontakterna med företagen.

Värdeskapande tillväxt är i grunden beroende av människor, att det finns kreativa entreprenörer som kan och vill driva företag och att dessa företag och offentliga verksamheter kan rekrytera personal med rätt kompetens. För att kunna attrahera människor att vilja bo här är det en framgångsfaktor att kunna erbjuda en livsmiljö som är intressant och att den lokala arbetsmarknaden kan erbjuda lämpliga jobb. Det förutsätter en väl utbyggd och fungerande kommunikation och samspel med omvärlden samt en väl fungerande kommunal kärnverksamhet.

Framtidens nya arbeten kommer till största delen att skapas inom små och medelstora företag, många gånger enpersonersföretag och inom tjänstesektorn. Antalet arbetsintegrerade sociala företag kommer troligen också att öka. Vi behöver skapa stödjande strukturer för att dessa ska kunna bildas och växa.

Den befolkningsökning ca 350 personer som Falun har haft senaste åren baseras till viss del av ett invandringsnetto på 100 personer. En breddad och involverande arbetsmarknad skulle leda till stort mänskligt vinnande och bra samhällsekonomi.

Hur hänger tillväxtprogrammet ihop med nationella och regionala styrdokument

Faluns tillväxtprogram bygger på EU:s strategi för smart och hållbar tillväxt för alla – strategidokumentet EU 2020. Målet med Europa 2020 är att ekonomin ska vara baserad på kunskap och innovation, att den ska vara resurseffektiv, grön och konkurrenskraftig. Målet är vidare att ha en hög sysselsättning samt att sammanhållningen mellan människor och länder ska vara god. Knutna till dessa mål är EU:s fonder och program som kommer att få stor betydelse för att finansiera tillväxtfrämjande insatser i Dalarna och genom detta även genomförandet av tillväxtfrämjande åtgärder i Falun.

Tillväxtprogrammet bygger också på Dalastrategin som är Region Dalarnas styrdokument för det regionala utvecklingsarbetet.

Falu kommuns vision är grundläggande för programmets inriktning. Tillväxtprogrammet fokuserar särskilt på de faktorer som är viktigast att prioritera utifrån dagens situation och de framtidsfaktorer som kan förutses inom planeringshorisonten.

Viktiga aktörer

I arbetet med att ta fram detta tillväxtprogram har involverats många människor och organisationen som på olika sätt har anknytning till näringslivet. Genom samtal och diskussioner kring Faluns situation nu och framöver träder en bild fram som återspeglas i detta dokument. En bild över hur Falun strategiskt ska utvecklas för att fortsatt hålla en bra värdeskapande utveckling.

Internt inom Falu kommun har följande forum deltagit i processen att ta fram detta program: de politiska gruppledarna, nämndordföranden och förvaltningschefer.

Externa parter som genom samtal och diskussioner har medverkat är: Tillväxtrådet, Näringslivsforum, Region Dalarna, Länsstyrelsen Dalarna, utlandsfödda personer, Falu Borlängeregionen, Stiftelsen Teknikdalen, Näringslivet Falun-Borlänge, Sveriges Åkeriföretag, Visit Södra Dalarna, Nyföretagarcentrum, Ung Företagsamhet, Coompanion Dalarna, Högskolan Dalarna Dalacampus och Studentkåren, Dala Sport Academy, Företagarna, Företagare vid företagarfrukosten den 3 oktober, Centrala Stadsrum samt Beyond Skiing.